

Avdelning: Miljöövervakningen
Handläggare: Henrik Spovin
Telefon: 08-508 28 890
Fax: 08-508 28 808
E:post: henrik.spovin@miljo.stockholm.se

MHN 2006-08-29 p 15

Tillsammans med stockholmarna för hållbar utveckling — goda exempel på samverkan

Avrapportering av uppdrag från kommunfullmäktige i Strategi för Agenda
21-arbetet i Stockholms stad 2006

Förslag till beslut

1. Godkänna metoden att genom beskrivning av goda exempel sprida erfarenheter från stadens samverkan för hållbar utveckling.
2. Godkänna redovisningen av uppdraget att beskriva goda exempel på Stockholms stads arbete med hållbar utveckling.
3. Uppdra åt Miljöförvaltningen att tillsammans med stadens nämnder och bolagsstyrelser under 2006 beskriva ytterligare goda exempel på stadens samverkan för hållbar utveckling.
4. Översända sammanställningen till samtliga nämnder och bolagsstyrelser, Sveriges ekokommuner, Hållbarhetsrådet, Naturvårdsverket, Malmö stad och Göteborgs stad för kännedom.

Carl-Lennart Åstedt

Urban Jonsson

Sammanfattning

Stockholms stads förvaltningar och bolag bedriver en rad aktiviteter i samverkan med stockholmarna, företagare och andra externa aktörer. Aktiviteter som ger möjlighet till ökad delaktighet och inflytande samt på olika sätt bidrar till att nå målen i stadens styrdokument.

I en stor organisation som Stockholms stad är det viktigt, för resurseffektivitet och för att nå stadens mål, att ta tillvara erfarenheter från dessa aktiviteter. En metod för detta är att beskriva goda exempel. Goda exempel fungerar generellt som inspiration att ta till sig av erfarenheter från genomförda aktiviteter. Goda exempel kan även fungera som ett informativt styrmedel där beskrivningen betonar viktiga delar i verksamheten, till exempel att aktiviteten bidrar till att nå en hållbar utveckling i Stockholm.

För att strukturerat kunna arbeta med goda exempel har en metod utarbetats. Metoden består av tre delar; att samla in dokumentation, att utvärdera samt att beskriva och sprida de goda exemplen. Utvärderingen sker med hjälp av Kriterier för utvärdering av Stockholms stads samverkan för hållbar utveckling, bilaga 1. I bilaga 2 presenteras fem aktiviteter som har identifierats som goda exempel med metoden.

Dessa goda exempel tydliggör hur stadens aktiviteter i samverkan med stockholmarna bidrar till att uppnå mål i stadens budget, övriga styrdokument samt krav från nationell nivå och EU. Dessa exempel lyfter fram viktiga resultat och erfarenheter som kan användas av nämnder och bolagsstyrelser för att öka resurseffektiviteten i staden. De visar även att stockholmarna kan och vill engagera sig i lokala frågor samt att staden gör bra och synliga insatser i samverkan med externa aktörer, utöver myndighetsutövning.

Miljöförvaltningen föreslår att ytterligare goda exempel på aktiviteter med samverkan för hållbar utveckling beskrivs under 2006, enligt den framtagna metoden. Metoden bidrar till att genomföra Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006.

Bakgrund

Begreppet hållbar utveckling tar sin utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. Den bärande principen är att de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna integreras — de är varandras förutsättning och stöd — samt att alla aktörer tar sitt ansvar. Arbetet för en hållbar utveckling på en lokal nivå som Stockholms stad kräver därför samverkan mellan stadens verksamheter och externa aktörer. På uppdrag av kommunfullmäktige genomför stadens förvaltningar och bolag aktiviteter i samverkan med stockholmarna. I flera av dem förs hållbarhetsdimensionerna samman, exempelvis genom Stadsdelsförnyelsen och Stockholm mobilitet. De är exempel på arbete med hållbar utveckling enligt Agenda 21.

Stockholms stad är en stor organisation, många aktörer medverkar och delar av arbetet sker i projektform. För en resurseffektiv verksamhet i staden är det viktigt att dokumentera, utvärdera samt sprida resultat och arbetsmetoder. Att dessutom tydliggöra verksamhetens koppling till stadens styrdokument är viktigt. En metod för detta är att beskriva goda exempel. Goda exempel fungerar generellt som inspiration genom att sammanfatta värdefulla erfarenheter från genomförda aktiviteter. Goda exempel kan även

fungera som ett informativt styrmedel där beskrivningen betonar viktiga delar i verksamheten, till exempel att aktiviteten bidrar till att nå mål i stadens styrdokument. I många sammanhang används goda exempel i dessa syften. Någon strukturerad metod för att utvärdera och beskriva på vilket sätt en aktivitet är ett gott exempel har dock inte stått att finna.

Stockholm, Göteborg och Malmö har genom sina respektive Agenda 21-nätverk ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring arbetet med hållbar utveckling. I samarbetet pågår ett arbete med att sammanställa lokala goda exempel som ska bidra till överföring av kunskap och erfarenheter mellan städerna.

Miljöförvaltningen får regelbundet internationella förfrågningar om beskrivningar av Stockholms arbete med hållbar utveckling. I arbetet med EU:s temainriktade strategi för stadsmiljö, inom EU:s miljöhandlingsprogram 2002 – 2012, uppmanas städer och kommuner till att sprida och använda sig av goda exempel på metoder och åtgärder som är särskilt effektiva för att förbättra städernas miljö- och livskvaliteter. EU-kommissionen undersöker även möjligheterna till att organisera ett system för utbyte av bästa exempel (best practice) från städer i EU. Goda exempel diskuteras även som metod för att nå målen i EU:s tillväxtstrategi – Lissabonstrategin. Tanken är att de europeiska städerna och kommunerna ska hjälpa varandra, bland annat genom erfarenhetsutbyte och förmedling av goda exempel.

Den 29 maj 2006 antog kommunfullmäktige Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 (Kommunfullmäktige dnr 303-5090/2005). Strategin lyfter fram en för staden gemensam inriktning samt gemensamma metoder för det lokala arbetet med hållbar utveckling enligt Agenda 21. I strategin uppdras bland annat åt Miljöförvaltningen att beskriva goda exempel inom Stockholms stads arbete med hållbar utveckling.

Med goda exempel avses här aktiviteter som Stockholms stad driver i samverkan med externa aktörer. Med aktivitet menas initiativ, verksamhet, åtgärd, uppdrag eller projekt. Med externa aktörer menas stockholmare (invånare i Stockholms stad), näringsliv, organisationer, föreningar och högskolor.

För att strukturerat kunna arbeta med goda exempel har en metod utarbetats. Metoden bygger på tre delar:

Samla in

Dokumentation och underlag från stadens aktiviteter med samverkan för hållbar utveckling samlas in i samarbete med aktivitetsägare eller utförare. En intervju görs med aktivitetsägaren med hjälp av en intervjumall.

Utvärdera

Aktiviteten utvärderas med hjälp av Kriterier för utvärdering av Stockholms stads samverkan för hållbar utveckling, bilaga 1. Dessa kriterier gör det möjligt att systematiskt utvärdera om en genomförd aktivitet bidrar till en

hållbar utveckling i Stockholm. Utvärderingen sker i tre steg och har tyngdpunkt på det aktiviteten uppnått, snarare än vad som var syfte och mål. Steg 1 visar om aktiviteten bidrar till stadens inriktningsmål samt om planering och genomförande sker i samverkan med stockholmare eller andra externa aktörer.

Steg 2 visar vilka dimensioner av hållbar utveckling aktiviteten främst främjar. Det lokala perspektivet på hållbar utveckling definieras genom målen i Stockholms miljöprogram, förslag till Stockholms folkhälsoprogram, Plan för jämlikhet, integration och mångfald samt Näringslivspolitiskt program för Stockholm.

Steg 3 ger en bild av aktivitetens spridningseffekter, resursåtgång, överförbarhet, nytänkande och samverkan med externa aktörer. Fokus ligger på det aktiviteten faktiskt uppnått, någon utvärdering av resultat i förhållande till resursinsats görs inte, endast en bedömning om insatsen är stor eller liten. Det sammanvägda resultatet presenteras i form av en poängsumma.

Utvärderingen görs av en person som inte varit delaktig i aktiviteten.

Beskriv och sprid

Tredje delen av metoden är att presentera och sprida det goda exemplet. En beskrivning av aktiviteten görs med hjälp av en mall, vilken följer strukturen i utvärderingskriterierna. Spridning sker genom tryckt materiel och genom Stockholms miljöbarometer, www.miljobarometern.stockholm.se.

Under våren 2006 har Miljöförvaltningen låtit en extern oberoende konsult utvärdera 16 av stadens aktiviteter med samverkan för hållbar utveckling. Kostnaden för detta var ca 70 000 kr.

Uppdraget att beskriva goda exempel inom Stockholms stads arbete med hållbar utveckling redovisas utifrån denna utvärdering i bilaga 2. Där beskrivs de fem aktiviteter som fått bäst resultat av de 16 som utvärderats, baserat på poängnivån i utvärderingens steg 3. Den poängnivån en aktivitet måste uppnå för att beskrivas som ett gott exempel är preliminär och kan komma att ändras när fler aktiviteter utvärderats. Hela materialet presenteras på Stockholms miljöbarometer.

De aktiviteter som har utvärderats är hämtade från stadens ordinarie Agenda 21-arbete, Stadsdelsförnyelsen, LIP (Stockholms lokala investeringsprogram) och KLIMP (klimatinvesteringsprogram) samt Miljömiljarden.

Arbetet med att samla in underlag från aktiviteter i staden som sker i samverkan har skett i samarbete mellan Miljöförvaltningen och stadens Agenda 21-nätverk. Framtagning av kriterierna har skett i samarbete mellan Miljöförvaltningen och Hägerstens stadsdelsförvaltning. I en referensgrupp har representanter från Miljömiljarden på Stadsledningskontoret och Naturvårdsverket medverkat.

Förvaltningens synpunkter

Stockholms stad bedriver idag aktiviteter i samverkan med stockholmarna. Dessa aktiviteter ger möjlighet till ökad delaktighet och inflytande, en kärnfråga för ett demokratiskt samhälle. Många av stadens aktiviteter integrerar dessutom de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Utifrån dessa aktiviteter kan goda exempel beskrivas för utbyte och lärande mellan stadens verksamheter, något som lyfts fram som värdefullt i Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2007-2009 (Kommunfullmäktige dnr 111-1863/2006).

I bilaga 2 presenteras fem framgångsrika och goda exempel på stadens aktiviteter där stockholmarna är delaktiga. Dessa goda exempel har tagits fram genom den strukturerade metod som beskrivs ovan.

Beskrivningarna av de goda exemplen ger möjlighet till att

- tydliggöra hur stadens aktiviteter i samverkan med stockholmarna bidrar till att uppnå mål i stadens budget, övriga styrdokument samt krav från nationell nivå och EU
- föra ut viktiga resultat, inspiration och erfarenheter till nämnder och bolagsstyrelser, möjliggöra kontinuitet samt att förstärka kontaktytor för erfarenhetsutbyte
- öka kostnadseffektiviteten i staden då aktiviteter med liknande mål och uppdrag kan ta del av varandras erfarenheter och arbetssätt
- påskynda spridningen av innovativa metoder, såväl tekniska som med inriktning på ökad delaktighet och samverkan
- stödja arbetet i staden med att söka externa medel från t. ex. Klimatinvesteringsprogrammet (KLIMP), Länsstyrelsens naturvårdsbidrag, Landstingets Miljöanslag och olika EU-program
- visa att stockholmarna kan och vill engagera sig i lokala frågor samt inspirera till att ytterligare bidra till arbetet med hållbar utveckling
- visa att staden gör bra och synliga insatser i samverkan med externa aktörer, utöver myndighetsutövning, och att det finns en bredd i aktiviteterna
- öka medvetenheten om att de ekonomiska, sociala och ekologiska dimensionerna är varandras förutsättning och stöd i arbetet med hållbar utveckling
- visa stadens kompetens i arbetet med hållbar utveckling för att synliggöra stadens "hållbarhetsprofil".

Fortsatt arbete

Miljöförvaltningen föreslår att ytterligare aktiviteter utvärderas under 2006 med den framtagna metoden. När ca 30 aktiviteter med samverkan för hållbar utveckling har utvärderats kan sedan en poängnivå sättas som måste nås för att en aktivitet ska kunna beskrivas som ett gott exempel.

Arbetet med att identifiera aktiviteter för utvärdering sker i samarbete med stadens nämnder och bolagsstyrelser. De aktiviteter som beskrivs som goda

exempel sprids i staden skriftligt och genom Stockholms miljöbarometer. Materialet översätts i tillämpliga delar till engelska för att föra ut stadens erfarenheter internationellt och svara upp till inkommande förfrågningar.

En enklare handledning, inklusive en intervjumall, tas fram så att utvärderingen kan göras av tjänstemän i staden. Den gemensamma mallen för beskrivning av goda exempel baserad på utvärderingskriterierna utvecklas vidare.

Metoden att beskriva goda exempel kan vidare bidra till genomförandet av Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad 2006 (Kommunfullmäktige dnr 303-5090/2005):

- Beskrivningarna av de goda exemplen kan användas för att kommunicera inriktning och metoder med stadens nämnder och bolagsstyrelser.
- Kriterier för utvärdering av Stockholms stads samverkan för hållbar utveckling använder Stockholms miljöprogram, förslaget till Stockholms folkhälsoprogram, Plan för jämlikhet, integration och mångfald samt Näringslivspolitiskt program för Stockholm för att identifiera en aktivitets bidrag till hållbar utveckling i Stockholm. Därigenom kan eventuella målkonflikter eller avsaknad av en hållbarhetsdimension analyseras i stadens verksamheter. Vid eventuella förändringar i stadens styrdokument kan kriterierna komma att revideras.
- Till arbetet med att utvärdera och redovisa stadens operativa Agenda 21-arbete kan metoden att beskriva goda exempel bidra med struktur och systematik.

Kriterier för utvärdering av Stockholms stads samverkan för hållbar utveckling kan även användas som underlag till att utveckla nyckeltal för att följa upp Stockholms stads arbete med hållbar utveckling enligt Agenda 21. Ett uppdrag att ta fram Agenda 21-nyckeltal ligger idag på kommunstyrelsen. (Kommunfullmäktige dnr 119-3797/2004). Kriterierna, och tillhörande intervjumall, kan användas för att hitta kvantifierbara resultat i aktiviteter där delaktighet är ett mål. Att mäta delaktighet är svårt och resurskrävande, genom kriterierna kan dock en skattning göras.

Slut

Bilagor:

Bilaga 1	Kriterier för utvärdering av Stockholms stads samverkan för hållbar utveckling.
Bilaga 2	Fem goda exempel på Stockholms stads arbete i samverkan för hållbar utveckling.
Bilaga 3	Sammanställning av utvärderingen av 16 av Stockholms stads aktiviteter med samverkan för hållbar utveckling.